

Vladavina prava

ŠTO JE VLADAVINA PRAVA?

- Vladavina prava je pitanje ljudskog dostojanstva, nitko nije iznad zakona, nema pravde bez poštenog pravosuđa, svi moraju raditi u pravcu nulte korupcije.

Eu Parlament je 16. prosinca 2020 g. odobrio dogovor s Vijećem o zakonodavstvu kojim se uspostavlja mehanizam za obustavu proračunskih plaćanja državi članici koja krši vladavinu prava.

Očuvanje vladavine prava

- Vladavina prava jedna je od temeljnih vrijednosti Unije, ugrađena u članak 2. Ugovora o Europskoj uniji. Ona je i preduvjet za zaštitu svih drugih temeljnih vrijednosti Unije, uključujući temeljna prava i demokraciju.
- Poštovanje vladavine prava ključno je za funkcioniranje EU-a, odnosno za učinkovitu primjenu zakonodavstva EU-a, ispravno funkcioniranje unutarnjeg tržišta, održavanje povoljnog ulagačkog okruženja te za uzajamno povjerenje. Osnova vladavine prava učinkovita je sudska zaštita, za što su potrebni neovisni, kvalitetni i učinkoviti nacionalni pravosudni sustavi.

Pravosuđe i temeljna prava

- Program Pravosuđe će u razdoblju od 2014. do 2020. godine doprinijeti stvaranju europskog područja pravde promicanjem pravne suradnje kroz olakšan pristup pravdi.
- Njime se promiče učinkovita, sveobuhvatna i dosljedna primjena propisa Unije u području pravne suradnje te građanskog i kaznenog pravosuđa. Riječ je o programu koji je nasljednik tri programa iz razdoblja 2007. - 2013., a to su: Građansko pravosuđe, Kazнено pravosuđe te Suzbijanje droga i informiranje. Program će također težiti promicanju jednakosti između žena i muškaraca te će se boriti protiv diskriminacije prema bilo kojoj osnovi.

Mjere komisije

- EU se temelji na vrijednostima ljudskog dostojanstva, slobode, demokracije, jednakosti, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava, uključujući prava pripadnika manjina.

Ciljevi

Osiguranje da EU i njegove države članice poštuju temeljna prava

Ravnopravno postupanje bez obzira na spol, rasu ili etničko podrijetlo, religiju ili uvjerenje, invalidnost, dob i spolnu orijentaciju

Zaštita osobnih podataka svugdje u EU-u

Pristup pravosuđu u slučaju pravnih problema bilo gdje u EU-u

Zaštita i jačanje položaja potrošača.

Europski portal e-pravosuđe

- Osmišljen je kao buduće jedinstveno mrežno mjesto za pristup uslugama u području pravosuđa.
- U prvom redu njime se želi pomoći građanima pružanjem informacija o pravosudnim sustavima i poboljšanjem pristupa pravosuđu diljem EU-a, i to na 23 jezika.

Izvješće o vladavini prava

Godišnje izvješće o vladavini prava za 2020. sadržava sintezu stanja u pogledu vladavine prava u Europskoj uniji i u 27 poglavlja, ocjene značajnih promjena povezanih s vladavinom prava u svakoj od država članica. Obuhvaćena su četiri stupa:

- **Pravosudni sustav**
- **Okvir za borbu protiv korupcije**
- **Medijski pluralizam**
- **Druga institucionalna pitanja povezana sa sustavom uzajamne kontrole i ravnoteže između zakonodavne, izvršne i sudske vlasti.**

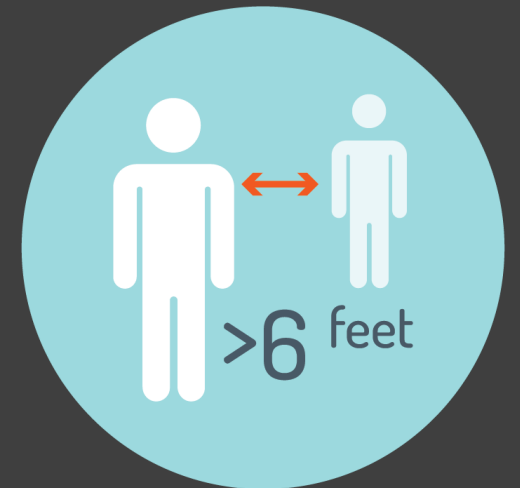
Sudska praksa

- Pojam „sudska praksa“ odnosi se na pravila i načela utvrđena na temelju sudskih presuda i mišljenja.
- Kada odlučuju o predmetu, sudovi tumače pravo i time doprinose sudskoj praksi. Sudska praksa objavljuje se na različite načine (u pravnim izvješćima i časopisima, web-mjestima sudova, pravnim bazama podataka).

Utjecaj Covida-19 na pravosuđe

- potpunu ili djelomičnu obustavu rada sudova i tijela koji bi mogli biti potrebni građanima i poduzećima
- privremenu nemogućnost dobivanja pravne pomoći
- poteškoće u pristupu informacijama koje obično pružaju nadležna tijela
- druge praktične probleme, na primjer kašnjenja u izvršenju odluke u prekograničnom kontekstu ili pri dostavi sudskog pismena
- privremene prilagodbe u pogledu komunikacije s javnošću (e-poštom, telefonom ili poštom).

Pravosuđe i potrošači

Ta Komisijina uprava nadležna je za politiku EU-a u području pravosuđa, prava potrošača i rodne ravnopravnosti

Planovi i izvješća

- Program rada Komisije – pregled rezultata na razini institucije za tekuću godinu
- Strateški plan – department strategy, objectives for 2020-2024
- Plan upravljanja – predviđeni rezultati, aktivnosti i resursi odjela za tekuću godinu
- Godišnje izvješće o radu – postignuća odjela, resursi korišteni u prethodnoj godini

Odgovornosti

- Pravosuđe i temeljna prava
- Potrošači
- Sprečavanje prijevara

Pravna pomoć

- Zahvaljujući pravu na pravnu pomoć osobe koje nemaju dostatna financijska sredstva mogu podmiriti troškove sudskog postupka ili pravnog zastupanja. Sve države članice Europske unije (EU) imaju sustave pravne pomoći u građanskom i kaznenom postupku.

Pokretanje sudskog postupka

- Kada pokrećete sudski postupak, vjerojatno ćete biti suočeni s mnogim pitanjima.
- Ako je vaš predmet nacionalne prirode, trebate samo odrediti nadležni sud.
- Za upućivanje određenog tipa predmeta na neke sudove morat ćete ispuniti obrazac ili prikupiti cjelokupnu dokumentaciju o predmetu.

Pravosudni sustavi

- Svaka država članica EU-a, kao i Europska unija, ima svoj pravosudni sustav.
- Načelo neovisnosti sudbene vlasti jedna je od vrijednosti na kojoj se temelji EU: vladavina prava i poštovanje slobode, jednakosti i temeljnih prava. To je izričito navedeno u članku 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima i u članku 6. Europske konvencije o ljudskim pravima

Mirenje

- Mirenje je strukturirani postupak u kojem dvije stranke ili više njih koje su u sporu te nastoje dobrovoljno postići dogovor o rješavanju spora
- Taj postupak mogu pokrenuti stranke ili ga mogu naložiti sud. Tijekom mirenja od stranaka se zahtijeva pokretanje ili nastavak dijaloga te izbjegavanje sukoba.
- Same stranke odabiru način rješavanja spora i aktivno sudjeluju u pronalaženju rješenja koje im odgovara.
- Smatra se da je mirenje brži, a najčešći i jeftiniji način rješavanja sporova. Mirenjem se strankama omogućuje i pronalaženju kreativnih rješenja spora koje ne bi mogli postići u sudskom postupku.

Žrtve kaznenih djela

Kao žrtva kaznenog djela imate niz prava. Možete ih ostvariti u okviru sudskog postupka protiv počinielja (kazneni postupak) ili u vidu naknade štete, zaštite ili pomoći. Ta prava se razlikuju među državama članicama Europske unije.

NAKNADA ŠTETE ŽRTVAMA KAZNENIH DJELA

Kao žrtva kaznenog djela naknadu možete ostvariti na dva načina;

- Možete zatražiti naknadu za počinitelja kaznenog djela
- Možete zatražiti naknadu od države.

TRAŽENJE NAKNADE OD POČINITELJA KAZNENOG DJELA

Člankom 16. Direktive o pravima žrtava propisuje se da sve žrtve u okviru kaznenog postupka imaju pravo na naknadu štete od počinitelja.

- Prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva može se podnijeti najkasnije do završetka dokaznog postupka pred prvostupanjskim sudom.
- Imoviskopravni zahtjev se može odnositi na zahtjev koji se može podnijeti u parnici.
- Ne postoji obvezna forma postavljanja imovinskopravnog zahtjeva.
- Osoba ovlaštena je dužna naznačiti svoj zahtjev i podnijeti dokaze.
- Sud može donijeti presudu kojom se okrivljenik oslobađa kaznenog postupka ili kojom se optužba odbija ili riješavanjem se obustavi kazneni postupak. Kada se sud proglašeni nenadležnim, uputit će oštećenika da imoviskopravni zahtjev može podnijeti u kaznenom postupku koji će početi ili nastaviti nadležni sud.
- Nakon podignute optužnice rješenje donosi optužno vijeće, a na raspravi sud koji vodi raspravu.

Prava optuženika u kaznenim postupcima

- Ako ste osumnjičeni ili optuženi za kazneno djelo, u ovom odjeljku možete dobiti informacije o kaznenom postupku i njegovim raznim fazama. U njemu su objašnjena vaša prava i obveze u svakoj fazi, od istražnog postupka sve do razdoblja nakon suđenja. Ponuđene su i informacije o prekršajima poput cestovnih prometnih prekršaja.
- Ponuđene informacije nisu zamjena pravnom savjetu, one su samo smjernice. Ako vam je potrebna pomoć, uvijek se obratite odvjetniku ili drugom stručnjaku kako biste utvrdili što se primjenjuje na vaš predmet.

Alati za sudove i pravosudno osoblje

Korištenje videokonferencija u prekograničnim postupcima	Pravosudna suradnja u građanskim i trgovačkim stvarima	Pravosudna suradnja u kaznenim stvarima
<ul style="list-style-type: none"> • Razvoj instrumenata za provedbu načela uzajamnog priznavanja • Usklađivanje, nacionalnog i materijalnog prava • Pospješivanje uzajamnog povjerenja između nacionalnih pravosudnih sustava EU.	<ul style="list-style-type: none"> • Pravosudna suradnja u građanskim stvarima uključena je u ugovor iz Maastrichta kao predmet zajedničkog interesa. • U zaključcima EU vijeća iz Tamperea 1999. navodi se da istinskom europskom području pravde osobe i poduzeća ne bi trebali biti spriječeni ili obeshrabreni ostvariti svoja prava.	<ul style="list-style-type: none"> • Informacija o općoj politici • Brošuru vijeće EU unije s općim informacijama o pravnom okviru • Priručnik s detaljnim informacijama • Izvođenje dokaza putem videokonferencije

Pronalaženje pravnih stručnjaka

- Ako ste suočeni s pravnim sporom ili tražite pravni savjet, možda se morate obratiti **odvjetniku**.
- Ako trebate osigurati pravnu sigurnost i učinkovitost osobnog dokumenta ili izvršiti javnobilježničku ispravu, ako tražite arbitra u sporu ili jednostavno trebate pravni savjet, možda se morate obratiti **javnom bilježniku**.
- Odlučite li se za mirenje, susrest ćete se s **izmiriteljem** koji vam može pomoći da razgovarate o problemu i postignete dogovor.
- Ako trebate vještačenje objekta ili situacije za koje je potreban stručnjak u tom području, možete zatražiti usluge **forenzičkog stručnjaka**.

Mehanizam vladavine prava

- Glavni cilj europskog mehanizma vladavine prava je podupiranje međuinstitucijske suradnje te poticanje svih institucija EU-a na doprinos u skladu s institucijskim ulogama.
- Taj cilj odražava dugoročni interes Europskog parlamenta i Vijeća. Komisija također poziva nacionalne parlamente i nacionalna tijela na raspravu o izvješću, a ostale dionike na nacionalnoj razini i na razini EU-a potiče na suradnju.

Glavni ugovori

1. Ugovor o osnivanju Europske zajednice za ugljen i čelik (EZUČ)

- potpisan – 18. travnja 1951.
- stupio na snagu – 23. srpnja 1952.
- prestao važiti – 23. srpnja 2002.

2. Rimski ugovori : Ugovor o Europskoj ekonomskoj zajednici (EEZ) i Ugovor o Euratomu

- Potpisani – 25. ožujka 1957.
- Stupili na snagu – 1. siječnja 1958.

3. Ugovor o spajanju – Bruxelleski ugovor

- potpisan – 8. travnja 1965.
- stupio na snagu – 1. srpnja 1967.

4. Jedinstveni europski akt

- potpisan – 17. veljače 1986. u Luxembourgu, 28. Veljače u Haagu
- stupio na snagu – 1. srpnja 1987.

5. Ugovor o Europskoj uniji – Ugovor iz Maastrichta

- potpisan – 7. veljače 1992.
- stupio na snagu – 1. studenoga 1993.

6. Ugovor iz Amsterdama

- potpisan – 2. listopada 1997.
- stupio na snagu – 1. svibnja 1999.

7. Ugovor iz Nice

- potpisan – 26. veljače 2001.
- stupio na snagu – 1. veljače 2003.

8. Ugovor iz Lisabona

- Potpisan – 13. prosinca 2007.
- stupio na snagu – 1. prosinca 2009.

Interaktivni obrasci

- Interaktivnim obrascima želi se pomoći građanima pružanje informacija o pravosudnim sustavima i poboljšanjem pristupa pravosuđu diljem EU-a.
- Obrasci su važni sa sve građane EU-a jer imamo pristup u području pravosuđa.
- Obrasci nisu dostupni na hrvatskom.